

Colofon

MISSle- en ONtwikkelingswerk
jaargang XXVI nr. 4 (2026)

Uitgave van

Missiebureau Bisdom Roermond

MISSION

informatiebulletin over diverse missionaire
activiteiten in de Missie en verschijnt zes keer per jaar.

Missiebureau

Het Missiebureau heeft tot doel de geloofsverkondiging in missielanden te
ondersteunen in de ruimste zin van het woord.

Swalmerstraat 100

6041 CZ Roermond

(0475) 38 68 80

info@missiebureau.nl

www.missiebureau.nl

NL27 INGB 0001 04 50 00 - NL11 RABO 0144 10 14 08

ISSN: 1567-1305

Wilt u ons werk ondersteunen?

U kunt al helpen door ons werk mee te nemen in uw gebed. Wilt u ons ook
financieel ondersteunen? U kunt uw gift ook aan ons overmaken via
internetbankieren: Missiebureau Roermond NL11 RABO 0144 1014 08 o.v.v.
Mission no. 4

Of gebruik de QR-code die hier staat afgebeeld:

MISSION

MISSIEBUREAU ROERMOND

Ouderenzorg in Togo

Traditioneel dorp in Togo

Er zijn plekken in de wereld waar de tijd lijkt stil te staan. Het binnenland van het bisdom Atakpamé, in het hart van Togo, is zo'n plek. Hier wisselen groene heuvels en rode aarden wegen elkaar af, ver van het verkeerslawaai van Lomé, de hoofdstad die 160 kilometer verderop ligt. Het is een streek van adembenemende schoonheid en diepgewortelde gemeenschapszin. Maar voor wie oud is en niet meer kan lopen, is diezelfde schoonheid ook een gevangenis geworden.

Stille nood

Het bisdom Atakpamé bestaat al meer dan zestig jaar. Het omvat acht dekenaten, 55 parochies, meer dan 250 kleine christelijke basisgemeenschappen en herbergt ongeveer 500.000 gelovigen. Bijna 200 priesters, 2.000 catechisten en talloze religieuzen zetten zich dag in dag uit in voor deze gemeenschap. Het is een levendige,

biddende en zingende Kerk. Maar achter de gezangen en de feestelijke missen schuilt een stille nood die zelden in beeld komt.

In de afgelegen, bergachtige dorpen van het bisdom, waar de wegen ophouden en het dichtstbijzijnde gezondheidscentrum uren lopen kan zijn, wonen ouderen die niet meer kunnen lopen. Wie ziek wordt of wiens benen het laten afweten, zit vast. Niet tijdelijk, niet met een rollator binnen handbereik, maar voorgoed, op een mat of een stoel, in één kamer, soms jarenlang.

In Togo is het volstrekt vanzelfsprekend dat ouderen bij hun kinderen en kleinkinderen wonen, omringd door liefde en zorg. Maar liefde alleen tilt geen mens op die niet kan lopen. En in een land zonder verzorgingshuizen, zonder gespecialiseerde ouderenzorg zoals wij die kennen, is de familie het enige vangnet dat er is. Een vangnet dat op dit ene punt, mobiliteit, gewoon tekortschiet. Niet uit onwil, maar uit pure armoede.

Een bisschop met aarde onder zijn nagels

Het is veelzeggend dat dit project van een bisschop is die zelf uit deze grond is voortgekomen. Bisschop Moïse Messan Touho is geboren op 31 december 1963 in Tomegbe, in het hart van het bisdom dat hij nu leidt. Na zijn priesterwijding in 1992 diende hij decennialang in de parochies van de Plateaux-regio: als kapelaan in Blitta, als pastoor in Kpékplémé en later in Agadji, als geestelijk begeleider in het spiritualiteitscentrum van Agbandi. Pas in januari 2023 werd hij plechtig gewijd tot de vijfde bisschop in de geschiedenis van Atakpamé, in de kathedraal Notre-Dame de la Trinité.

Bisschop Moïse Messan Touho

Hij is geen afstandelijke kerkelijke autoriteit die de werkelijkheid alleen via cijfers en rapporten kent. Hij is een herder die zelf langs de stoffige paden van deze dorpen heeft gelopen, die de gezinnen kent, die heeft gezien wat hij beschrijft. In zijn aanbevelingsbrief aan het Missiebureau schrijft hij met ontwapenende eenvoud over ouderen die, bij gebrek aan een rolstoel, volledig opgesloten raken in hun kamer. Geen retoriek. Een waarneming van iemand die het met eigen ogen heeft gezien en er niet aan voorbij kan gaan.

Caritas: handen en voeten geven aan barmhartigheid

De uitvoering van dit project ligt in handen van de OCDI/Caritas Atakpamé, de sociale tak van het bisdom. Onder leiding van secretaris-generaal Eugène Guidi en met de inzet van een klein, maar gemotiveerd team, waaronder boekhoudster Abalo Tomlabawe Pinouwe, werkt Caritas al jarenlang nauw samen met dekenaten, parochies en lokale basisgemeenschappen. Dat netwerk is precies wat dit project zo

kansrijk maakt: het zijn niet vreemden die straks aan de deur kloppen met rolstoelen, maar vertrouwde gezichten uit de eigen parochie.

Het plan zelf is verrassend eenvoudig en juist daarom zo krachtig: twintig rolstoelen aanschaffen bij een lokale leverancier in Atakpamé en ze persoonlijk uitreiken aan ouderen die het hardst getroffen zijn door immobiliteit. Geen grootse bureaucratie, geen ingewikkelde logistiek. Gewoon twintig mensen, stuk voor stuk met naam en gezicht bekend bij hun parochie, die voortaan weer zelfstandig hun deur uit kunnen.

De cijfers achter dit project zijn ontroerend bescheiden, zeker afgezet tegen wat ze betekenen. Een opvouwbare handrolstoel kost bij de lokale leverancier zo'n 230 euro per stuk. Voor twintig rolstoelen samen komt dat uit op circa 4.575 euro.

Daar komen de kosten bij die nodig zijn om het project ook echt te laten slagen: transport naar de afgelegen parochies en plattelandsgemeenschappen, voorlichting aan de ouderen en hun families over goed gebruik en onderhoud van de rolstoelen, en tot slot documentatie, foto's en de opvolging die nodig is om te zien of de hulp ook werkelijk aankomt. Samen 750 euro, waarvan Caritas Atakpamé zelf al 15 procent bijdraagt uit eigen middelen. Een klein bedrag, maar het toont aan dat dit geen project is dat alles van buitenaf verwacht. De lokale Kerk investeert zelf mee.

Het totale projectbudget komt zo uit op 5.000 euro. Dat is minder dan de prijs van een gebruikte auto in Nederland. Voor dat bedrag krijgen twintig mensen hun bewegingsvrijheid terug en via hen profiteren naar schatting 300 familieleden mee: gezinnen die hun dierbare weer mee kunnen nemen naar de mis, de markt, een bruiloft of een begrafenis.

Bisschop Touho vat het treffend samen in zijn brief: een rolstoel is niet alleen een hulpmiddel om je te verplaatsen, het is ook “een teken dat zij niet vergeten zijn”. Voor mensen die soms wekenlang dezelfde vier muren zien, is dat misschien wel de kern van wat dit project teweegbrengt. Niet alleen mobiliteit, maar erkenning. Het gevoel dat iemand, ergens, aan jou heeft gedacht.

Wat uw bijdrage werkelijk doet

Het Missie bureau Roermond steunt al jarenlang kleinschalige projecten als dit: concreet, overzichtelijk en gedragen door mensen die hun eigen gemeenschap door en door kennen. Geen grote, anonieme stromen geld die ergens in een systeem verdwijnen, maar een rechtstreekse lijn tussen uw gift en het leven van een specifieke, kwetsbare oudere in een dorp in de Plateaux-regio van Togo.

Met 230 euro kunnen we iemand uit zijn isolement halen. Met uw bijdrage maakt u dit samen met anderen mogelijk. Soms is het verschil tussen eenzaamheid en gemeenschap, tussen vergeten worden en gezien worden, niet meer dan een paar wielen en een steuntje in de rug.

Het uitvoerend team van OCDI/Caritas Atakpamé

Rapportage: Onderwijssteun Vijayawada

In het vissersdorp Nagayalanka in het bisdom Vijayawada in India staat een meisje van elf elke ochtend voor dezelfde keuze. Meegaan met haar moeder om garnalen te sorteren of naar school gaan. Haar vader vist, haar moeder werkt in de haven en op dagen dat er extra handen nodig zijn, blijft school er meestal bij in. Zo gaat dat in veel gezinnen langs de rivier. Niet omdat ouders onderwijs onbelangrijk vinden, maar omdat brood op tafel nu eenmaal eerst komt.

Dit voorjaar veranderde er iets voor haar en 149 andere kinderen in de parochies Arthamuru, Yesupuram en Nagayalanka. Het bisdom Vijayawada trok er met zijn Sociaal Centrum op uit om precies deze kinderen te vinden, mede dankzij de trouwe steun van donateurs van het Missie bureau.

Krishna rivier Vijayawada

De Indiase overheid heeft regelingen voor arme gezinnen, maar wie geen actuele inkomensverklaring heeft, valt daarbuiten. Parochiewerkers gingen daarom zelf langs de deuren, spraken met leraren en burens en bouwden zo een beeld op van wie werkelijk hulp nodig had. Ze zochten gezinnen die leven van minder dan 90 euro per maand, vaak kinderen van vissers, dagloners en huishoudelijk personeel. Meisjes kregen daarbij nadrukkelijk voorrang, net als kinderen met een beperking en kinderen die alleen met één ouder opgroeien. Zo ontstond een lijst van 150 namen.

Een dag die alles verandert

Het project bestond uit twee onderdelen die elkaar aanvulden. Aan de ene kant zorgden schoolspullen ervoor dat geld geen reden meer hoefde te zijn om thuis te blijven. Aan de andere kant kregen de oudere leerlingen een dag lang begeleiding om na te denken over hun toekomst, iets wat in deze gezinnen zelden vanzelfsprekend is. Beide onderdelen moesten hetzelfde doel dienen: kinderen op school houden en hen laten zien dat er na school nog een heel leven te winnen valt.

In elke parochie werd de uitreiking georganiseerd als een groot feest. Het dorpsplein liep vol. Priesters, leraren, ouders en burens kwamen kijken hoe de kinderen hun spullen kregen. Elk van de 150 kinderen ging naar huis met een complete schoolset: een tas, boeken en al het schrijfmateriaal dat nodig is om het jaar te beginnen. Alles werd ingekocht bij vaste, betrouwbare leveranciers, waarmee de kwaliteit gegarandeerd is.

Voor de oudste leerlingen, van klas acht tot en met tien, ging het verder dan spullen alleen. In elke parochie organiseerde het Sociaal Centrum een volle lesdag van acht uur, speciaal gericht op studie- en beroepskeuze. Studieadviseurs, hoogleraren, maatschappelijk werkers en ambtenaren van welzijnsdiensten legden uit welke opleidingen er bestaan in de wetenschap, de handel en de kunsten en welke overheidsbeurzen daarvoor beschikbaar zijn. Er werd uitleg gegeven over toelatingsexamens voor geneeskunde, techniek en het staatsbestuur, en over de stappen die daarvoor nodig zijn. Studenten kregen ook een training in sociale

vaardigheden en communicatie en wie individuele vragen had, kon aansluitend één op één in gesprek met een van de adviseurs. Voor de meeste kinderen was dit de eerste keer dat iemand hen serieus vroeg wat ze later wilden worden.

's Avonds kwamen ook de ouders samen, in een aparte sessie die speciaal voor hen was bedoeld. Dat ging niet vanzelf. Juist in Nagayalanka twijfelden sommige vaders en moeders of hun dochters wel verder moesten leren, uit angst dat het hen zou afleiden van thuis of van werk. De avondsessies waren erop gericht die twijfel weg te nemen en om ouders te laten zien dat een schooldiploma voor hun dochter net zo veel waard is als voor hun zoon.

Een groepsfoto van de kinderen met de aan hen uitgereikte schoolpakketten

Eén van de meisjes ontvangt haar schoolpakket

Fr. Thota Sunil Raju, directeur van het Sociaal Centrum, bedankt namens alle kinderen en hun families iedereen die aan dit project bijdroeg, met daarbij een bijzonder woord van dank aan de donateurs van het Missiebureau. Hij benadrukt dat elke roepie zorgvuldig is besteed. Maar wat hem het meest raakte, zo vertelt hij, was iets kleiner: "het gezicht van een kind dat voor het eerst een eigen schooltas openmaakt".

Het meisje uit Nagayalanka gaat inmiddels elke ochtend naar school, met haar boeken netjes in haar eigen tas. Dat dit voor haar en 149 andere kinderen langs de Krishna kon veranderen, is dankzij de trouwe steun van de donateurs van het Missiebureau.

De zoektocht naar zeldzame aardmetalen voor de energietransitie wordt vaak genoemd als voorbeeld van neo-kolonialisme. Rijke landen hebben grondstoffen nodig voor hun batterijen, windmolens en elektrische auto's, terwijl armere landen vaak de sociale en ecologische schade dragen. Minder zichtbaar, maar minstens zo ernstig, is een andere vorm van uitbuiting: de export van afval naar Afrika en Azië.

Westerse landen voeren al decennialang grote hoeveelheden plastic, afgedankte kleding en elektronisch afval uit naar landen in het Zuiden. Wat hier wordt gepresenteerd als recycling of hergebruik, eindigt daar vaak op vuilnisbelten, in rivieren of in de lucht. Deze praktijk wordt steeds vaker afvalkolonialisme genoemd. De term wijst op een pijnlijk patroon: rijke landen verplaatsen hun afvalprobleem naar landen die minder middelen hebben om dat afval veilig te verwerken.

Al in 1989 werd met het Verdrag van Bazel geprobeerd om de internationale handel in gevaarlijk afval te reguleren. Toch bleef de afvalstroom doorgaan. Toen China in 2018 de import van plastic afval sterk beperkte, verplaatste de handel zich naar andere landen in Azië, zoals Maleisië, Vietnam, Indonesië en India. Ook daar leidt slecht verwerkt plastic tot vervuiling van bodem, rivieren en zeeën.

In Afrika gaat het naast plastic vooral om tweedehands kleding en elektronisch afval. In steden als Accra, Nairobi en Lagos zijn grote informele afvalmarkten ontstaan. Veel kleding uit het Westen is van lage kwaliteit en gemaakt van synthetische materialen. Een deel wordt verkocht, maar grote hoeveelheden belanden op stortplaatsen of worden verbrand. Daarbij komen schadelijke stoffen vrij. Bovendien verspreiden synthetische stoffen microplastics in bodem, water en lucht.

Elektronisch afval vormt een groeiend probleem. Afgedankte telefoons, computers en apparaten bevatten waardevolle metalen, maar ook giftige stoffen. In landen als Ghana en Nigeria verdienen veel mensen een inkomen met het demonteren, repareren en recyclen van deze materialen. Dat werk gebeurt vaak zonder bescherming. Volgens gezondheidsorganisaties kan de verwerking van elektronisch afval mensen blootstellen aan gevaarlijke chemische stoffen die schade veroorzaken aan hersenen, longen en zenuwstelsel.

Afvalbergen in Nigeria

Vooral kwetsbare groepen worden geraakt. Vrouwen, kinderen en arme gezinnen wonen en werken vaak dicht bij de plekken waar afval wordt opgeslagen, verbrand of verwerkt. Zij dragen de gevolgen van een consumptiecultuur waaraan zij zelf nauwelijks hebben bijgedragen.

Afvalkolonialisme stelt daarom een indringende morele vraag. Wie betaalt de prijs van onze goedkope kleding, onze snelle technologische vernieuwing en ons plastic gemak? Voor de Kerk en voor missionaire organisaties raakt dit thema direct aan de zorg voor de schepping en de waardigheid van iedere mens. Ecologische schade is nooit alleen een milieuprobleem. Zij is ook een kwestie van sociale gerechtigheid.

Een rechtvaardiger wereld vraagt om minder verspilling, betere regelgeving en meer verantwoordelijkheid van producenten en consumenten. Afval verdwijnt niet wanneer het uit ons zicht is. Het komt ergens terecht, vaak bij mensen die het minst hebben bijgedragen aan het probleem. Juist daarom verdient afvalkolonialisme onze aandacht.

God van alle mensen,
open onze ogen voor de verborgen gevolgen van onze
wegwerpcultuur en leer ons zorgzaam om te gaan met wat U
ons hebt toevertrouwd. Geef kracht en bescherming aan allen
die leven tussen afval, vervuiling en gevaar, vooral aan
kinderen, vrouwen en kwetsbare gezinnen. Help ons te kiezen
voor eenvoud, verantwoordelijkheid en gerechtigheid, zodat
onze zorg voor de schepping altijd verbonden blijft met liefde
voor de armsten.

Amen.